

*Josip Babin
Tonči Bavčević
Lidija Vlahović*

Originalni znanstveni rad

ANALIZA INTERSTRUKTURALNIH KOMUNIKACIJSKIH RELACIJA

1. UVOD

Komunikacijski procesi predstavljaju osnovu svakog pedagoškog djelovanja, a područje tjelesne i zdravstvene kulture nije iznimka. Uz iznošenje određenog odgojno-obrazovnog sadržaja verbalnim putem učitelji nužno, svjesno ili nesvjesno, planirano ili neplanirano, namjerno ili nenamjerno, zauzimaju određene satove i odnose prema sadržaju koji iznose i prema učenicima s kojima razgovaraju, ali i otkrivaju sebe i utječu na njih (Brajša, 1994). Očito je, dakle, da se komunikacija na relaciji nastavnik-učenik odvija na četiri relacije: sadržajnoj, odnosnoj, osobnoj i utjecajnoj. Stoga je u cilju boljeg razumijevanja interne dinamike komunikacije nužno proučavanje upravo navedenih komunikacijskih dimenzija.

Cilj je ovoga rada analiza interstrukturnih komunikacijskih relacija latentnih dimenzija razgovora na relaciji nastavnik-učenik.

2. METODE RADA

Uzorak ispitanika za potrebe ovog istraživanja su 53 studenata i 32 studentice treće i četvrte godine Zavoda za kineziologiju Fakulteta prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja Sveučilišta u Splitu, te iznosi ukupno 85 ispitanika.

Upotrebom upitnika (Brajša, 1995) procijenjena je kvaliteta komunikacije ispitanika, kao i kvantitativni udio pojedinih latentnih komunikacijskih dimenzija, u komunikacijskim situacijama na javnim i individualnim predavanjima iz predmeta kineziološka metodika.

Metode obrade podataka. Nad podacima su izračunati parametri deskriptivne statistike; aritmetička sredina i standardna devijacija. Razlike među komunikacijskim dimenzijama testirane su t-testom, a izračunata je i matrica korelacija navedenih dimenzija.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

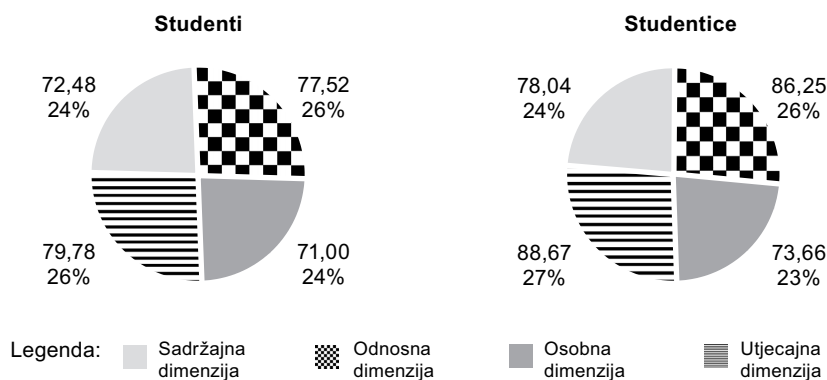
Upotrebom t-testa analizirana je značajnost kvantitativnih razlika aritmetičkih sredina pojedinih komunikacijskih dimenzija pri čemu su one promatrane kao

nezavisni uzorci. Provedeni testovi ukazali su na statistički značajnu različitost pojavnih ekstenzитета latentnih komunikacijskih dimenzija na slijedećim relacijama u korist prvonavedene: odnosna- sadržajna, utjecajna-sadržajna, odnosna-osobna, utjecajna-osobna. Navedene razlike uočene su kod obje skupine ispitanika, dok je kod studentica dodatno prisutna i kvantitativna razlika na relaciji sadržajna dimenzija - osobna dimenzija (Tablica 1).

Tablica 1. Deskriptivna statistika i t-testovi (studenti)

1	2	Studenti						Studentice					
		Deskriptivna statistika				t-test		Deskriptivna statistika				t-test	
		Dimenzija 1		Dimenzija 2		t	p	Dimenzija 1		Dimenzija 2		t	p
\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD			\bar{x}	SD				
SAD	ODN	72,48	10,78	77,52	9,52	-2,55	0,01	78,04	7,60	86,25	6,01	-4,79	0,00
SAD	OSO	72,48	10,78	71,00	9,16	0,76	0,45	78,04	7,60	73,66	8,27	2,21	0,03
SAD	UTJ	72,48	10,78	79,78	11,12	-3,43	0,00	78,04	7,60	88,67	6,23	-6,12	0,00
ODN	OSO	77,52	9,52	71,00	9,16	3,59	0,00	86,25	6,01	73,66	8,27	6,97	0,00
ODN	UTJ	77,52	9,52	79,78	11,12	-1,13	0,26	86,25	6,01	88,67	6,23	-1,58	0,12
OSO	UTJ	71,00	9,16	79,78	11,12	-4,44	0,00	73,66	8,27	88,67	6,23	-8,20	0,00

Legenda: dimenzije komunikacije (D.K.), sadržajna (SAD), odnosna (ODN), osobna (OSO), utjecajna (UTJ), aritmetička sredina (\bar{x}), standardna devijacija (SD), vrijednost t-testa (t), prag signifikantnosti (p)

Graf 1. Interstrukturalni komunikacijski odnosi

Očito je da obje skupine ispitanika iskazuju statistički značajno različite pojavne ekstenzitetete četiriju komunikacijskih dimenzija (Graf 1). To navodi na zaključak o nejednakoj intrenjoj strukturi komunikacije uvjetovane neujednačenim korištenjem pojedinih latentnih dimenzija posebice osobne dimenzije. Budući da je razgovor interaktivan, on se odvija kao recipročni proces. Šaljemo i primamo određene sadržaje, obostrano pokušavamo odrediti i međusobne odnose i stavove prema samom sadržaju, jedni i drugi otkrivamo sebe te utječemo jedni na druge. Mnogi pritom smatraju da se interpersonalna komunikacija sastoji samo od sadržaja i njegove verbalizacije. Ne posvećuju dovoljno pozornosti na bitnu ulogu neverbalnog, odnosnog, osobnog i utjecajnog aspekata našeg komuniciranja (Brajša, 1994). Navedeno upućuje na nužnost usklađivanja svih četiriju komunikacijskih dimenzija i postizanja komunikacijske kogrudentnosti kao preduvjeta uspješnog razgovora.

Usporedimo li rezultate pojedinih komunikacijskih dimenzija studenata i studentica (Graf 1), očito je da unatoč apsolutnoj rezultatskoj prednosti u korist studentica u svim latentnim dimenzijama, nema bitne razlike u internoj komunikacijskoj strukturi između dvije skupine ispitanika. Moguće je, dakle, zaključiti da obje skupine ostvaruju rezultatski tj. kvantitativno različitu, ali strukturalno sličnu komunikaciju.

Sukladno navedenom, nameće se i pitanje povezanosti pojedinih komunikacijskih dimenzija unutar latentnog komunikacijskog prostora. Rezultati korelacijske analize (Tablica 2) pokazuju statistički značajnu pozitivno usmjerenu povezanost među svim dimenzijama komunikacije kod obiju skupina ispitanika, osim između osobne i odnosne te osobne i utjecajne dimenzije kod skupine studentica.

Tablica 2. Matrica korelacija

Dimenzije	Studenti			Studentice		
	Sadržajna	Odnosna	Osobna	Sadržajna	Odnosna	Osobna
Odnosna	0,60			0,53		
Osobna	0,44	0,72		0,43	0,32	
Utjecajna	0,66	0,76	0,63	0,56	0,63	0,31

Očito je da je latentni komunikacijski prostor po svojoj strukturi visoko interdimenzionalno uvjetovan i povezan sistem, koji je moguće promatrati i razumjeti samo kao multifaktorski mehanizam određen složenom unutarnjom strukturom i dimenzijama u međusobno visokoj korelaciji.

Složimo li se s navedenim, onda je jasno kako je uspješnost razgovora funkcija svih komunikacijskih dimenzija. Dakle, hoćemo li uspješno razgovarati ovisi o

usklađenosti niza faktora, a osnova razumijevanja problema leži u utvrđivanju odnosa između sadržajne, odnosno, osobne i utjecajne razine komunikacije. Naime, sudbina sadržaja poslaničke poruke, tj. hoće li on uopće stići do primatelja poruke i kako će na njega djelovati, bitno ovisi o onome što se događa između pošiljatelja poruke, njezina primatelja i same poruke. Odnosi između onih koji šalju poruku, između njih i sadržaja poruke te između njih i primatelja poruke jačaju, slabe ili poništavaju utjecaj sadržaja poruke na njezine primatelje (Brajša, 2000). Ako se odnosni, osobni i utjecajni segment razgovora prepušta slučaju, razgovor u školi gubi svoj osnovni smisao i svrhu. Njegova je sudbina izvan svake kontrole (Brajša, 1994). Uspješnost razgovora ovisi, dakle, upravo o usklađenosti svih četiriju komunikacijskih dimenzija.

Sve navedeno upućuje na zaključak da se nastavnik kao komunikator mora u radu pobrinuti za takvu komunikaciju tj. osigurati takav komunikacijski model koji će otvoriti prostor za dvosmjernu komunikaciju svim sudionicima u odgojno-obrazovnom procesu (Findak, 2001), s posebnim naglaskom na nužnost kongruentnog komuniciranja nastavnika putem usklađivanja svih komunikacijskih dimenzija. Svođenje komunikacije u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture na jezik motoričkog gibanja ne može se obilježiti kao ozbiljan čin, već samo kao posljedica nedovoljne informiranosti o zvanju nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture (Findak, 2001).

4. ZAKLJUČAK

Provedeno istraživanje pokazalo je visoku interstrukturalnu povezanost i međusobnu uvjetovanost latentnih komunikacijskih dimenzija. To svjedoči o složenosti komunikacijskog prostora kao multifaktorskog integriranog sistema. Navedeno upućuje na nužnost daljnjeg proučavanja komunikacijskog procesa, njegove strukture i dinamike kako na znanstvenom tako i na pragmatičkom planu, a sve s ciljem uspostavljanja boljih komunikacijskih modela koji su u mogućnosti odgovoriti zahtjevima modernih tendencija unutar školstva.

5. LITERATURA

1. Brajša, P. (1994). Pedagoška komunikologija. Školske novine, Zagreb.
2. Brajša, P. (1995). Sedam tajni uspješne škole. Školske novine, Zagreb.
3. Brajša, P. (2000). Umijeće razgovora. C.A.S.H., Pula.
4. Findak, V. (2001). Metodika tjelesne i zdravstvene kulture. Školska knjiga, Zagreb.